

VAS ÉS FÉMMUNKÁS

Előfizetési ára: A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Szakszervezetének Hivatalos Közlönye Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Egész évre 60 Lei, félévre 30 Lei, negyedévre 15 L, egyes szám 5 L. Megjelenik minden hó 1-én Cluj-Kolozsvár, Calea Victoriei 59. (volt Magyar-utca) — Telefon 981.

Kapitalisták pergőtüzében

Leépítési jelszavuk gyakorlati megvalósítására pergőtüz alá fogták Románia összmunkásságát a kapitalisták. Az összes szakmák nehéz küzdelmet vívnak, hogy a munkaadók bérredukciós törekvéseinek gátat vessenek.

A vasmunkások ellen indult meg a legádázabb küzdelem, mert tudták, hogy a vasas front összetörése után a többi szakmákkal könnyebben végezhetnek. A munkásság mindenütt elfogadta a kapitalisták kihívását és becsülettel állotta és állja a harcot, ahol harcra kényszerült. Minden eszköz jó volt a kapitalista uraknak a munkásság jogos harcának letörésére. A „cél szentesíti az eszközt” jezsuita elv alapján még a legpiszkosabb denúciálástól sem riadtak vissza. Az ország legtöbb gyárosához a körlevelek özönét intézték, hogy megakadályozzák a munkába helyezkedni akarókat, gondolva, hogy így végre mégis csak megadásra kényszerítik nyomorgó rabszolgáikat.

Már most megállapíthatjuk, hogy a tőkés offenzíva kudarcba fulladt, mert a kapitalista főhadiszállást dirigáló Farkas Mózsikék kénytelenek voltak meghátrálni a munkásság elszánt harci kedve elől. S ma már csak szórványosan folytatják az eddig egységes támadásaikat. A lefolyt bérmozgalmaknál a munkaadó szövetség tapasztalhatta, hogy Románia munkásságát nem lehet a végtelenségig kizsákmányolni és hogy a vitriollal csordultig telt pohár a mozgatóknak égeti össze leg hamarabb a kezét.

Ez a leépítési jelszó nem újkeletű, mert minden időben meg volt a tőkének az ő jelszava, ami mindannyiszor a munkás helyzetének a leromlását jelentette. Egyszer eszeveszett iramu termelés folyik a többtermelés jelszavának a hangoztatásával, másszor az árubőség okoz katasztrófális nyomort a munkásság soraiban és mindezt a tőkés termelési rendszer okozza, amelynek csak egyedüli célja van — a profit. Profit kell a tőkének még millió pária szenvedése árán is. Így volt ez mindig és így is fog ez tartani mindaddig, míg a munkás meg nem érti a szervezkedés lényegét s nem fogja majd megadni az utasítást a termeléshez. Ahhoz a termeléshez, amelynek célja kizárólag csak a fogyasztás és nem a profit. Akkor nem lesz sem tultermelés, sem áruhiány, sem leépítés, hanem igazi, a társadalom érdekében kifejtett észszerű termelés.

Sassenbach nemzetközi titkár Romániában

Szövetségi ülés Kolozsváron
Tanácskozás a munkásmozgalom helyzetéről és az egységesítésről

Illusztris vendége volt néhány napig a romániai munkásmozgalomnak. Körünkbe érkezett és két napig körünkben tartózkodott Sassenbach János elvtárs, az amsterdami Internacionálé titkára. Sassenbach elvtárs nem ismeretlen a romániai munkásság előtt. A két évvel ezelőtt megtartott országos szakszervezeti kongresszuson is megjelent az Internacionálé képviselőjeként. De közzismert a nemzetközi munkásmozgalomban is. Régi lelkes és igen öntudatos harcosa a szakszervezeti mozgalomnak. Németországban igen előkelő és felelősségteljes tisztséget töltött be, így a sok többi mellett megszervezője és irányítója volt a munkásegyletemnek. Diplomáciai múltja is van. Hosszu időn át a németországi olasz követségen viselt magas tisztséget. Bő tapasztalatait igen eredményesen tudta gyümölcsösíteni azután a nemzetközi munkásmozgalom érdekében is. Egyik legalaposabb ismerője a különböző országok munkásmozgalmának és a munkások helyzetének. Ahol megjelenik, nagy hasznára van a munkásmozgalomnak.

Romániába azért jött, hogy egyrészt tanulmányozza az itteni viszonyokat, megismerje a mozgalom és a munkások helyzetét, másrészt, hogy betekintést nyerjen a mozgalom belső ügyeibe. Lengyelországból jött ide, ahol résztvevett az országos kongresszuson és ahol végleg elintézte az egy elvi alapon álló, de anyanyelv szerint különálló szakszervezetek egységesítését. Ezt a feladatát is sikerrel oldotta meg.

Sassenbach elvtársat Romániában, ahol megjelent, a munkásság osztatlan tisztelete és szeretete fogadta. Első útja Csernovitz volt, ahol népgyűlés keretében ismertette a szakszervezeti mozgalom nemzetközi helyzetét, majd Bukarestben, azután Kolozsvárt tartózkodott. Mindkét helyen megjelent az ez alkalomra összehívott üléseken és ezeken kívül is informáltatta magát a különböző munkás- és szakmozgalmi ügyekről.

Sassenbach elvtárs ittléte alkalmával Kolozsváron az összes Amsterdamihoz tartozó szövetségi és munkásszervezetek bevonásával szakszervezeti konferencia lett tartva, melynek lefolyása a következő volt:

Az építőmunkás-otthon piros szegfűkkel feldiszített gyűléstermében, csütörtökön délelőtt 10 órakor nyitotta meg a konferenciát Fluérás elvtárs, az Országos Szaktanács elnöke, meleg szavakkal üdvözölve Sassenbach elvtársat, akit a megjelent képviselők nagy óvációban részécsítették. Fluérás elvtárs ezután ismertette a konferencia célját. Ezután

Sassenbach elvtárs ismertette a nemzetközi mozgalom helyzetét, majd lelkes szavakkal hívta föl a munkásságot, hogy bár tudja és sajnálatlalt kellett tapasztalnia azt, hogy Romániában igen sok akadályt gördítenek a szakszervezetek útjába, a munkásságnak elcsüggednie e miatt nem szabad, hanem ellenkezőleg, éppen ez a helyzete kellene arra készítse, hogy nagyobb energiával folytassa szakszervezeteinek kiépítését, szorosabban kapcsolódjon egymáshoz és szorosabb együttműködéssel igyekezzen elhárítani a gátló körülményeket.

Hoffer elvtárs szaktanácsi titkár előterjesztette jelentését a munkásmozgalom helyzetéről, a munkásság gazdasági viszonyairól, az Országos

Szaktanács eddigi tevékenységéről, az egységesítés érdekében kifejtett eddigi munkálatokról. A jelentést beható vita követte, melyen az összes jelenlevők résztvettek.

Vita befejeztével a jelentés tudomásul vételt és az egységesítés ügyében Gaidosch elvtárs részéről előterjesztett következő határozat fogadtatott el:

Határozati javaslat

Az 1925. évi június hó 25-én ülésező országos szaktanács és az ahhoz csatlakozott szövetségek konferenciája a következőket határozza:

Az „Egységes Szaktanács”-nak nevezett, összetétele azon szervezeteknek, amelyek a Nemzetközi Szakszervezeti Szövetséghez való csatlakozást mind a mai napig megtagadták, teljesen bolsevista befolyás alatt állanak és még mai napig is az országos szaktanács ellen a legádázabb harcot folytatják. Az „egységes”, vagyis „unitar” szaktanács elnevezés is azért választott, hogy ezáltal egyrészt a hatósági üldözések alól mentesítsenek, másrészt, hogy ezen szervezeteknek igazi célja elrejtessék.

Az országos szaktanács és az ehhez csatlakozott szövetségek, mint a múltban, úgy a jelenben is, kész minden munkást sorai közé felvenni, akik az érvényben lévő szabályokat, határozatokat stb. elfogadják és az amsterdami Internacionale alapelveit és taktikáját magukra nézve kötelezőnek ismerik el és az ellen mindennemű agitációt megszüntetnek. A konferencia az amsterdami Internacionaleval való őszinte együttműködésen kívül semmilyen más feltételt nem szab az ugynevezett „egységeseknek”, de javasolja a szövetségeknek, hogy az egységesek felvételénél tegyenek különbséget az egységesek és a kommunisták között és azokat, akik a legelvetemültebb módon és bebizonyítottan a munkásszervezetek ellen dolgoztak, ne vegyék fel köteleikbe.

Együttal megállapítható, hogy az egységes szövetségek taglétszáma nem nagyobb, mint legfeljebb egynegyede a szaktanácsukhoz tartozó szövetségeknek.

Az amsterdami Internacionale megkeresetik az egyes nemzetközi szakmai titkárságoknál odahatni, hogy olyan szervezetek, amelyek az országos szaktanács által felvéve nincsenek — ne vétethessenek fel az egyes szakmai internacionálékba. Erre a megkeresésre azért van szükség, mert a külföldön ezen „egységes” (unitar) név mögé bujt szervezetek működése és agitációja a legteljesebb mértékben ismeretlen és ott nem tudják, hogy ezen szervezetek ténykedése ellentétben van az egységes fogalommal.

Bérmozgalmak a gyéresi szeggyárban

Az aranyosgyéresi szeggyár éhező munkássága részére pár hónappal ezelőtt a munkásság megkérdezése nélkül egy néhány személy szövetségünk kiküldetésével kollektív szerződést kötött. Később kiderült a turpisság, mert a fizetések olyan gyalázatosan alacsonyak, melyhez hasonló sehol sincs az országban. A végsőkéig elkeseredett munkásság június hó 10-én tartott gyűlésén elhatározta, hogy a törvényellenesen megkötött kollektív szerződés érvénytelenítését kéri és egyben a súlyos helyzetükhöz mért fizetésjavítást kérnek. A napokban beadott memorandumukra türelmetlenül várják a kielégítő választ.

Uj vasmunkás-csoport alakult Temesváron

A munkásságnak az a része, melyet sikerült a bolsevista demagógiának kiszakítani a munkásság egyeteméből, öntudatra kezd ébredni. Kezdi belátni azt, hogy a bolsevista plakátok kiragasztása, a más nézetet valló becsületes munkásvezetők megrágalmazása nem lehet az az eszköz, amellyel a munkások gazdasági érdekét megóvni lehetne a lezülléstől.

Temesvár vasmunkássága a saját bőrén, a maga nyomorúságos gazdasági helyzetének a teljes lezüllése árán jutott el oda, hogy felismerve az egységesek tehetetlenségét, saját nyomorúsága által kellett tapasztalniok azt, hogy mióta kiszakadtak a vasmunkások szövetségéből, azóta a sorsuk nem hogy javult volna, hanem ellenkezőleg állandóan rosszabbodott. Be kellett látniok azt, hogy Reiter és Müller urak világforradalmat hirdető frázisai nem hogy orvosolnák a temesvári munkások ezernyi-ezer baját, nyomorúságát, hanem ellenkezőleg, állandóan fokozzák azt. Arra a belátásra kellett jutniok, hogy minden hangzatos ígéret helyett sokkal fontosabb egy becsületes kollektív szerződés, a diktatura helyett fontosabb a kenyér, az egységesek által hirdetett testvérharc helyett fontosabb a harc a kapitalisták ellen és sokkal fontosabb egy új csoport megalakítása, mintsem egy oly csoport keretében továbbra is megmaradni, amelynek vezetői nemcsak hogy semmit sem tesznek a munkások érdekében, hanem bűnös lelkiismeretlenségük, aljas gyávaságuk következtében minden további nélkül képesek kiszolgáltatni a védtelen munkásságot a kapitalisták önző érdekeinek. Az a kollektív szerződés, melyet Müller urék egyéni érdekből rákényszerítettek a temesvári munkástestvéreinkre, örök szégyene marad a Müllerék által vezetett temesvári munkásmozgalmnak.

A romániai kapitalisták a maguk önző, profitérdekeiknek a biztosításáért, tervszerű támadásokat intéznek az ország össz munkássága ellen. Az egész országban fellángolt a harc. A védelmi harcra kényszerült munkásság emberfeletti küzdelmet vív a kapitalisták minden emberi jogot lábba tipró törekvései ellen. Amikor minden becsületesen gondolkozó embernek az volna a kötelessége, hogy minden erejével támogassa a munkásságot ebben a nehéz küzdelemben, akkor az egységért ordító Müller-féle szélhámosok a munkásmozgalmomban eddig ismeretlen, sohasem tapasztalt lelkiismeretlenséggel paktáltak le a temesvári kapitalistákkal, a munkásság tudta és megkérdése nélkül. Müller ur ezzel a legujabb cselekedetével megdönthetetlenül beigazolta azt, hogy a munkásmozgalm az ő részére csupán üzleti lehetőség, ahol a forradalmi frázisok hangoztatása mögött húzódik meg az egyének érdeke. Temesvár össz munkásságának a szemérlő végre lehullott az a hályog, amely eddig megakadályozta őt tisztán látásban és mindenütt, minden üzemben a legteljesebb felháborodással jelentik ki, hogy nem hajlandók tudomásul venni annak a kollektív szerződésnek a határozmányait, amely a nyolcórás munkaidőnek az elrablásától kezdve, a 10 százalékkal díjazandó, kötelező napi két túlórával kivül, más semmi egyebet nem tartalmaz. A munkásság mindenütt megcsalatra érzi magát és jogos felháborodással fordul el az egységesektől, megelégedve azok garázdalkodásával. Ennek a komoly elhatározásnak adtak kifejezést első sorban a temesvári vasas szaktársak, akik ápr. 17-én este alakították meg az új vasascsoportot.

Az alakuló ülést Szassaner Vilmos szaktárs nyitotta meg, üdvözölte a vasmunkás szövetség részéről kiküldött Bartalis és Pirovszky szaktársakat. Röviden vázolja a temesvári vasmunkások helyzetét, megállapítja azt, hogy a dolgozó munkások gazdasági helyzete nap-nap után fokozatosan lezüllik, ami az egységesek lelkiismeretlenségének köszönhető, mert a dolgozó munkásság érdekét semmiben sem veszik. Ismerteti a Müllerék által a munkások tudta és beleegyezése nélkül kötött kollektív szerződés sérelmes határozmányait, melyre vonatkozólag az alakuló ülésen jelenlévő elvtársak kijelentették, hogy magukra nézve nem hajlandók a sérelmes kollektív szerződést irányadónak elfogadni. Majd Pirovszky szaktárs a vasmunkás szövetség nevében ismerteti a munkásmozgalm mai helyzetét. Beszél az egységesek kétszínű

magatartásáról, akik minden cselekedetükben a jóhiszemű munkások megtevésztésére törekednek. Vázolja az ország dolgozó munkásságának nehéz küzdelmét a mindennapi falat kenyér biztosításáért. Ugyanakkor fájdalommal látja azt, hogy éppen azok az ál-forradalmárok, akik a múltban mindig azzal vádolták a szocialista meggyőződésű munkásvezetőket, hogy nem támogatják kellőképpen a munkásságot törekvéseiben, éppen azok fordultak el a munkásságtól és árulták el a munkások érdekeit.

Ezt tette Müller is akkor, amikor a temesvári nyomorgó munkások tudta nélkül egy olyan kollektív szerződést kötött, amely szerződés a munkások érdekeinek a leplezetlen feladásával egyedül a tökéletes kiszákmányolás lehetőségeit biztosítja és fokozza. Müller ezzel a cselekedetével jogalapot nyújtott az ország munkáltatóinak arra, hogy az ország dolgozó munkásságára a temesvári kollektív szerződésre való hivatkozással hasonló szerződést erőszakoljon. Pirovszky szaktárs szavai mély hatást váltottak ki a jelenlévő vasas szaktársaknál, akik egyhangú lelkesedéssel mondták ki az új csoport megalakítását.

A vezetőségbe a következő elvtársakat választották: Kassaner Vilmos elnök, Krulik Rezső alelnök, Kovács János titkár, Farkasoviczky János pénztárnok, Bok Mihály, Bernyák István ellenőrök.

A községi választójog és a munkásság

Az Urnak 1925-ik esztendejében Románia liberálisnak csufolt kormánya arra határozta el magát, hogy a munkásságnak beleszólást enged a községek közigazgatásába, más szóval: választási jogot ad a községi képviselő megválasztására.

Valóban nem tudni, hogy tréfa-e vagy komoly való-e ez a kormánytól és az őt vakon követő liberális táborától, hogy erre a lépésre határozta el magát. Hiszen nem régen Bratianu azt a jelszót dobta a munkáltatók közé, hogy igyekezzenek a munkásságot minél nagyobb számban az utcákra dobni, hogy ezáltal mentől nagyobbá téve a munkanélküliek számát, a munkásságot kiéheztetve, kényszerítsék arra, hogy ne kenyérért, hanem bagóért dolgozzék. Ezáltal fogják — így hirdették — Bratianu és társai a piacok olcsóbbodását elérni. Persze, úgy is tudták, hogy ez amugyis teljesen lehetetlen, mert a drágaság nem azért van, mert a munkásság megélhetési lehetősége fényes, keresete pedig túl magas, hanem azért, mert a liberális urak nem törődve a munkásság és a kis egzisztenciák megélhetésével, a gabonát még aratás előtt magas árért eladva, az országban kenyérinséget okoznak, amely magával hozza az összes áruk megdrágulását, mely végül a munkásságot sztrájkokba és legvégül börtönbe, csendőrszurony elé kergeti.

A romániai munkásság már megismerte az ő sorsáról atyailag gondoskodó minisztériumok gondolkodását és ha semmi üdvöset nem is vár ettől a községi választói jogtól, azonban mégis részt kell vegyen benne. A törvényjavaslat kész, a képviselőház is megszavazta és megtörténtek már az intézkedések is a választás előkészítésére.

Az áruuzsora, a korrupció, a csalások, sikasztások mind nagyobb-nagyobb mérvet öltenek, mintha országos jellegű lenne és nincs aki ezeknek hatásosan ellentálljon, a törvényeket akarom nem akarom módon alkalmazzák, gyilkosokat fölmentenek, dicsőítenek és a munkásságnak szervezkedni, sztrájkolni nem szabad.

A munkásság ha elég érett az adófizetésre, a katonáskodásra és egyéb teherviselésre, akkor eléggé érett arra is, hogy szavazati jogát minden téren érvényesíthesse és ne csak választó, hanem választható is legyen. A hatósági intézkedések, az urnalopások hátráltathatják, de meg nem akadályozhatják a munkásságot ezen céljának elérésében; mert a munkásság erős összetartással már nagyobb akadályokat is legyőzött.

A munkásságon van most a sor, hogy megmutassa erősségét, akaratát. Az ugrás a sötétbe korszaka lejárt, a munkásság látnoki szemmel látja a jövőt, amelyben neki el kell helyezkednie és nem is fog habozni, hogy összetartásával vegye föl a választási küzdelmet, hogy megfelelő számú helyet biztosítson a munkásság képviselőinek most a községi, később a parla-

menti képviselőtestületben is és onnan kiáltja oda a munkásság ellenségeinek: *eddig és ne tovább!*

Munkások! Elvtársak! A törvényjavaslat meg van szavazva, gyakorlati keresztülvitele sem fog soká késni, minden munkásnak kötelessége — bárhova is tartozzék az — a munkásság jelöltjeit mindenütt és mindenben támogatni, a gyűléseken megjelenni, hogy a választásra kitűzött napon a munkásság egész zöme mint egy test, egy lélek, vigye győzelemre a munkásság jelöltjeit. Ha mindenki megteszi kötelességét, a győzelem nem maradhat el. Ugy hiszem, Románia munkássága végre fölébredt hosszú télettségéből és önmagát jutalmazza meg a kivívott győzelemmel. Ugy legyen!

Bérmozgalom Resicán

Hosszu hetekig tartó nehéz tárgyalások után Bukarestben létrejött a munkásság delegátusai és a vezérigazgatóság között az új kollektív szerződésre vonatkozó megállapodás, mely szerint a munkásság az eddigi rendszertől eltérően lesz fizetve. Korai volna most még véleményt mondani a rendszer előnyei vagy hátrányairól. A munkásság majd gyakorlatban fogja érezni azt és akkor mint egyedül illetékes, döntő módon fogja leszögezni véleményét. Mindenesetre óriási nehézséggel járt azon csekély előnyök biztosítása is, amit sikerült a tárgyalóbizottságnak kiverekedni a mindenféle javítástól elzárkozó igazgatósággal szemben. A resiczai vasmunkásságnak iskolai példakul kellett hogy szolgáljanak a hosszu tárgyalások arra, hogy a legközelebbi tárgyalásokra megerősödött sorokkal kell menniök és csakis úgy remélhetik helyzetük gyökeres javulását. Lapunk zártakor kaptuk azon távirati értesítést Bukarestből, hogy a resiczai munkásság bértárgyalásain létrejött a megegyezés minden pont fölött, kivéve a 8. órai munkaidőben levő szünetet, amely szünet eddig szokásban volt az üzemeknél. (Szerk.)

Munkáselbocsátások a tordai sörgyárban

Ugy látszik, a felemelt sörárak a közönség bojkottját vonták maguk után, mert a legtöbb sörgyár lényegesen leépitett üzemmellel dolgozik. Legnagyobb számban a tordai Mendel-sörgyár bocsátotta el munkásait, köztük a szakmunkásokat is, dacára azon ígéretének, hogy közülük egyet sem fog elbocsátani. A kapitalista sokat ígér, amikor arra szükség van, az ígéretét azonban rendszerint elfelejti betartani, hacsak nincs elég erősen megszervezve a munkásság, hogy az ígéretek betartására kényszeríthesse.

Szibéria a tordai kőbányánál

Ugy látszik, hogy a cárizmus megbuktatásával az állapotok Szibériából Tordára, illetve az ottani szindi kőbányába vándoroltak, amely bányában rosszabb a helyzet még a szibériai olombányák munkásainál is. A túlorázást rendeletileg kényszerítik a munkásokra és aki ezen ukázuknak nem engedelmesskedik, azt 100 lejes pénzbüntetéssel sújtják. Nálunk mindenki bírónak szeretné magát feltolni, amikor a munkásságról van szó, pedig nagyon veszélyes volna, hogy ha egyszer a munkásság tolná fel magát az önkényes igazgatóság bírójául. Illetékes helyen lépéseket tettünk, hogy az önkényes igazgatóság abszolutizmusát lenyirjuk.

Kilopják a kenyeret még az özvegy szájából is Zsilvölgyében

Egy négygyermekes özvegyasszony, aki maga is dolgozik a vulkáni bányatelepen, egyik leányát a társulati magazinba adta, hogy ott dolgozva keresetével hozzájáruljon a család fenntartásához. A magazinfőnök 350 lejjel fizette ki a szorgalmas leányt arra való hivatkozással, hogy többet nem fizethet. Az özvegy anyja a bérosztályba ment panasza, ahol arról értesült, hogy a leány az összes levonásokon kívül 750 lejt keresett. Így tehát 400 lejt elloptak az árva leány szájából. Fűnek-fának panaszkodott az özvegy anyja, de mindenünnen elutasították; ugy látszik, hogy Vulkanban csak keresni lehet az igazságot, de megtalálni nem. Valami büzlik itt, a legközelebbi alkalomkor majd a büzfészére is rá fogunk mutatni.

A június 28—29-én megtartott országos üvegeskonferencia

Uj utakat tör magának az üveges munkásmozgalom. A taktikai eszközök a mozgalomban aszerint formálódnak át, ahogyan a szükség és a viszonyok kívánják. Egy lépést felfelé, előre ez a cél. Minden egyes napirendi pont, minden egyes hozott határozat, amely egyik a másikával szorosán összefüggő, eredményeket fog hozni az üvegesmunkások részére, ha ezeket a gyakorlatban igyekeznek megvalósítani. Ennek a konferenciának hivatása volt, hogy megtalálja azt a gyógyszert, aminek a segítségével meglehessen gyógyítani mindazokat a betegségeket, amelyek a mozgalom kifejlődésének az útjában állanak. Uj erővel, a szocializmusba vetett töretetlen bizalommal és reménnyel küzdünk egy jobbléért, amit megérdemlünk. Ezeknek a kidolgozott terveknek a gyakorlati keresztülvitele egyike a legfontosabb teendőinknek.

Céljaink és törekvéseink egyik. Együtt érezzük az élet nehézségeit és igazságtalanságait, együtt érezzük a kapitalisták elnyomatási törekvéseit, együtt és egyformán pusztulunk el a munka mezején, a mérges gázok következtében, a tőke kedvéért, tehát együtt és egyformán kell alkalmazzuk azokat az eszközöket, amelyek árán egy jobb, becsületesebb emberi társadalmat alkothatunk, mint a mai. Mienk a munka és a nyomor, övék a pénz és a jólét és e kettő között mélyreható ellentétek állanak fenn, ugyanazok, amik a tőke és munka között vannak. Egyedüli fegyverünk az összefarás, a szervezetség és ez az eszményi hit kell áthasson minden üvegesmunkást a jövőre vonatkozólag.

Június 28-án délután 3 órakor nyitja meg a konferenciát Dapos elvtárs (Turda), üdvözölve a megjelent küldötteket. A konferencia első napirendi pontját Rusu üvegestitkár ismerteti. Ebben az évben erősebb támadásokat intéznek az üvegyárosok munkásaik ellen, mint eddig. Teszik ezt azért, hogy letörve a munkásság küzdelmes munkával megalakított szervezeteit, amelyek védőbástyáját képezik a munkásságnak, visszaszűkítsék az öntudatlanság fokára, hogy azután kiméletlenül kizsákmányolhassák őket. Ebből a munkából majdnem minden üvegyár egyformán kivonja a maga részét. Az üvegesmunkások bőrre megalakított kapitalista-blokk ellenkezika sztrájk törvény 1—2§-aival. A törvényalkotó a munka szabadságát törvényben biztosította. A munkásnak ezt tisztelni kell, de ugyanakkor a munka szabadságával ellentétben, az üvegbárók megakadályozzák a munkást, hogy tetszése szerint dolgozzon ott, ahol akar. Egyetlen esetben sem fordult elő példa, hogy felelősségre vonták volna az illető munkaadó urakat a törvény ilyen súlyos megsértéséért. Az üvegyárosok blockban vannak tömörülve, tehát nekünk, munkásoknak is szintén blockban kell tömörülni, mert csak így fogunk tudni eredményesen védekezni. Az összes üvegyárakban megkezdődtek a bérmozgalmak, nevezetesen: Feketeerdő, Tomesti, Avrig, Turda. Ezek a bérmozgalmak részben befejezést nyertek, részben ezután fognak befejezést nyerni. Az avrigi és tomesi bérmozgalmak most vannak folyamatban. A leszezi üvegesmunkások helyzete is kimondhatatlan rossz; a munkások lakásai a disznóólhoz hasonlítanak, béreik pedig messze állanak az életszínvől.

Delegátusok jelentése

A delegátusok ismertetik a szervezett és szervezetlen üveges munkások számát. Ismertetik a gazdasági helyzetüket, bértárgyalásaik lefoiyását, kollektív szerződéseiket és mindazokat a sérelmeket, amelyeket az üvegesmunkások szenvednek el a kapitalisták részéről. Ezen napirendi pont letárgyalása után a konferencia Horák üvegesmunkás elvtárs ügyében hoz határozatot, aki azzal van vádolva, hogy a leszezi sztrájk alkalmával a munkásság érdekeit elárulta volna olyformán, hogy ezen időben ott munkát vállalt. A leszezi csoport vezetősége az 1925. június 25-én megtartott vezetőségi ülésén foglalkozott ezen ügygel és tekintettel arra, hogy ezen vádat a vezetőség nem látta beigazoltnak, felmenti Horák elvtársat ezen vád és következménye alól.

A konferencia jóváhagyja a vezetőség ezen irányban hozott határozatát. A következő napirendi pontban a konferencia foglalkozik a szervezetek és bizalmitestületek kiépítésével és a szervezetlen üvegyárak megszervezésével. Az

erre vonatkozó rendelkezések és utasítások a csoportokhoz küldött jegyzőkönyvben találhatók.

Szakszervezeti közvetítés

Elhatározza a konferencia a szakszervezeti közvetítés felállítását, ha a gyakorlatban ez sikerülni fog, két célt érünk el, először: az üvegesmunkásokat a szervezetbe tudjuk tömöríteni, másodsor: a munkaadók blockját ezzel megtörjük. — Minden csoportnak meglesznek küldve a közvetítő lapok és a munkások alkalmazást csakis a szakszervezeti közvetítőn keresztül kaphatnak.

Egységes kollektív szerződés

A konferencia minden kötendő új kollektív szerződésben a következő pontokat kívánja lefektetni: 1. A munkaidő napi 8, illetve heti 48 óra. 2. A munkaidő beosztását a munkaadó vagy annak helyettese közösen a munkásbizalmiférfiakkal intézi el a heti 48 órás munkaidő betartásával. 3. A május elseje, mint a munkásság ünnepe, fizetett munkaszünetnek tekintendő. 4. Ha a munkaadó a törvényes ünnepeken kívül rendel el ünnepeket a munkások beleegyezése nélkül, köteles azt, mint rendes munkanapot megfizetni. 5. Azok a munkások, akik az üzemben egy évig dolgoztak, 6 napi fizetéses szabadságot kapjanak, ez a szabadság az üzemben töltött minden további év után 2—2 nappal meghosszabbíthatik, egészen 14 napig. 6. Az a munkás, aki a gyárban 1 évi szolgálat után saját hibáján kívül szenvedett üzemi baleset vagy öregség folytán rokkant lett s a régi helyén tovább dolgozni nem tud, a törvényes baleseti járulékon kívül a vállalat részéről anyagi támogatásban részesítendő oly formán, hogy könnyebbfejta munkára legyen beosztva, anélkül, hogy előző fizetése csorbát szenvedne. 7. A munkások között az évi mérleg netto nyereségéből 10 százalék arányosan elosztandó. 8. A munkások felvétele a gyárban csak szakszervezeti közvetítő útján történjen.

Indítványok

A konferencia egy üvegyár felállítására vonatkozólag a következőket fogadja el: Magáévá teszi, hogy az üvegesmunkások egy üvegyárat állítsanak fel, ezért 1925 augusztus 1-től 1926 május 30-ig, azaz 10 hónap alatt minden üvegesmunkás köteles legyen legkevesebb 10 darab részvényt jegyezni, egy részvény 500 leiben, azonban egy munkás 20 darab részvény-nél többet nem jegyezhet. Az a munkás, aki 10 darab részvénytől kevesebbet akar jegyezni, ehhez szükséges a csoport vezetőségének a hozzájárulása. Ezen 10 hónap alatt bárki a befizetett részvényeinek az összegét visszakaphatja, 10 hónap után, miután az üvegyár munkásvezetősége megalakult és beruházásokat eszközölt, a részvényesek jogai és kötelességei az erre a célra összeállított s az összehívandó konferencia által jóváhagyott alapszabályok lesznek irányadók. Ha az üvegyárat 10 hónap letelte után megalakítani nem lehet, minden munkás a befizetett pénzét teljes egészében visszakapja.

Dapos (Turda) javasolja, hogy azok a munkások, akik a szervezet érdekében magukat exponálva a munkából kiesnek, segítyezve legyenek az üvegesmunkások ellenállási alapjából is, ez a segély legkevesebb 500 és legtöbb 1000 lei lehet, azonban szükséges, hogy legkevesebb 6 hónapos tagsága legyen az illető munkásnak.

A konferencia június 29-én este 6 órakor a legteljesebb egyetértésben zárult le.

Bérmozgalom Zernesten

A zernesti cellulóize-gyár munkássága a július 1-én lejárt kollektív szerződés megújítása alkalmával 20 százalékos bérjavítást kért. Az igazgatóság a munkásság kérésével szemben az összes természetbeni kedvezmények eltörlését akarja keresztül erőszakolni. A július hó 6-án tartott békéltetőtárgyalás nem vezetett eredményre és így a munkatügyi inspektor a tárgyalásokat július 13-ra halasztotta. A munkásság közti nagy elkeseredést váltott ki az igazgatóság tervezete és a kedvezmények további fenntartása mellett foglalt egyhangulag állást.

Adicsőszentmártoni Nitrogén-gyár munkásai sztrájkbaléptek

Hosszas eredménytelen tárgyalások után a dicsőszentmártoni Nitrogén-gyár 500 munkása július hó 3-án sztrájkba lépett, mert az igazgatóság 3 százalékos bérjavítással akarta a gyöngye fizetésű munkásai elégedetlenségét lecsillapítani. A munkásság az alacsony fizetések kiegészítését és átlag 12 százalékos fizetésjavítást kért a legutolsó bértárgyaláson és az igazgatóság 3 százalékos bérjavítás ígérését egyhangulag elfogadhatatlannak jelentette ki. Mint egy ember hagyta ott a munkát ezen nagy üzemi munkássága, ami elég bizonyíték a nagymérvű elégedetlenségükre. Ezen kis város kizárólag a nitrogéngyári munkásság keresetén élőködik és így érthető, hogy még nagyobb drágaság van itt, mint nagyobb városokban. A lakásviszonyok pedig elképzelhetetlenül rosszak, dacára annak, hogy a lakbér sokkal magasabb, mint a legnagyobb városokban. Reméljük, hogy a gyár igazgatósága is méltányolni fogja a munkásság nehéz helyzetét annál is inkább, mert a sztrájk spontán kitöréséből láthatta a munkásság testvéri összetartását, ami előbb-utóbb biztos győzelemhez vezet.

Befejeződött a nagyváradai vasöntöde és gépgyári sztrájk

A nagyváradai vasöntöde és gépgyár 245 munkása június 12-én reggel sztrájkba lépett, hogy az igazgatóságot béremelésre kényszerítse. Június 25-én felvették a munkát a sztrájkolók az előző nap kötött kollektív szerződés alapján, melyszerint 10 százalékos bérjavítást kaptak az összes munkások, a régi kollektív szerződésben biztosított fizetésükre.

Megszűnt a kolozsvári vasmunkássztrájk

A kolozsvári vasmunkás szaktársainknak a május 26-án kitört bérharca július 8-án befejeződött. Az új kollektív szerződés alapján 11 %-os bérjavítást kaptak a munkások és a tulajdonosok megmaradt az eddigi 50—75—100 %-os pótlék. Hosszas tárgyalások előzték meg az egyezség létrejöttét, mely tárgyalásokon a munkaadók kénytelenek voltak fokozatosan engedni merevségükből, mert látták, hogy számításaik nem váltak be és a vasmunkásság egységes ellenállásán megtörik még a legféltelenebb kapitalista önkény is.

Megtört tehát a kapitalisták bérredukciós offenzívája, dacára annak, hogy minden eszközt megpróbáltak, hogy a munkásság jogos harcát letörjék. Vidékről hoztak sztrájk törő jánosokat, 20—30 leies órabérekért ígérve és azután érdemük szerint 9—10 leivel fizették őket.

Volt köztük olyan lakatosművész is, aki óráig elkinlódott a furógép mellett és verejtékező homlokkal törte a fejét a gépelindítás súlyos problémája felett anélkül, hogy rájött volna arra, hogy a hajtósíj hiányzik róla. Ilyen művészekkel persze nem lehetett termelni, de nem is az volt a cél, hanem, hogy megfélemlítsék az öntudatos sztrájkoló munkásokat. Kudarcot vallott a gyárosok minden erőlködése és a munkásság hangulata még izzóbb és élesebb lett, amikor rendőrségi és hadbírósi ügyet akartak csinálni ebből a tisztán kenyérharcból is.

Az eredmény erkölcsi nagyságát csak úgy tudjuk kellően értékelni, ha tekintetbe vesszük, hogy a gyárosok mindenképpen a temesvári szerződést szerették volna a kolozsváriakra ráerőszakolni, mely szerződésben tudvalevőleg 10 %-os túllátóbbllet díjak vannak. A sztrájk törők közül kiemeljük Szegedi Sándor fő-főorradalmár vasesztergályost, Lakatos Albert cigánykovácsot, Platsintár Joachim egy senkilakatost és Sarkadi Sándor lakatostrógeret, akik hátbatámadták küzdő szaktársainkat. A vidékről idejött sztrájk törők neveit a legközelebbi számú szaklapunkban fogjuk megörökíteni, hogy az ország minden becsületes vasmunkása ismerje meg azok neveit, akik a hathetes küzdelemben áruői voltak a munkásság ügyének. Egyelőre pontot tett a vasmunkások öntudata a kapitalista önkénynek, de el lehetünk készülve arra, hogy a legközelebbi alkalomkor akarják majd megvalósítani azt, ami most nem sikerült.

Megszűnt a Renner-börgyári munkások sztrájkja

A cluji Renner-börgyár cipőosztályának munkássága 7 hétig tartó nehéz harc után kielégítő kollektív szerződést kötött, ahol tudvalevőleg a gyár igazgatósága féktelen önkénye sztrájkba kergette a munkásságot.

A börmunkás testvérekkel együtt harcoltak a cipőosztály vasmunkásai is, mert gazdasági érdekeik azonosak voltak. A börgyári vasmunkások a cipőosztály munkásaival való szolidaritásuk kifejezésésképpen megtagadták a túlórázást és ezért 9 vasmunkást egyenként jogtalanul 100—100 leies pénzbüntetésre ítélte a magát önkényesen bírónak feltölt igazgatóság. Természetesen a vasmunkások nem ismerték el a büntetést és a munkaügyi inspektorátusnál konfliktust jelentettek be az ügyből kifolyólag. Hosszas tárgyalások után a vasmunkások magukévá tették a börmunkás testvérek ügyét is, ami azt eredményezte, hogy az igazgatóság meghátrált, mert tudta, hogy a 40 vasmunkás leállása a börgyár összmunakássága leállítását vonná maga után. Julius hó 4-én a késő esti órákban a vas- és börmunkások delegátusai megkötötték a gyár igazgatóságával a kollektív szerződést, mely szerződésben lényeges előnyök lettek újlag a munkásság részére biztosítva. Hogy a hosszú 7 hetes harc anyagi előnyei nem érik meg azt a nagy áldozatot, amit a munkások hoztak, annak az a 150 sztrájk törő munkás az okozója, akik a 7 hetes küzdelem alatt árulói lettek munkástársaiknak és ezáltal lényeges eredményektől ütötték el a küzdő testvéreiket.

A börmunkások küldöttségileg köszönték meg a cluji vasmunkások szervezőbizottságának a vasmunkások eredményes támogatását.

Bérmozgalom a cluji városi villamos üzemenél

A cluji városi villamos üzemenél dolgozó munkások kollektív szerződése tárgyalásán nem sikerült megegyezni, mert az igazgatóság elzárkózott törvényellenesen az új kollektív szerződés megkötésétől. Mivel az üzem kötelező döntő bíróság alá tartozik, így döntő bíróság elé került az egész bérmozgalom ügye. Itt jegyezzük meg, hogy az üzem igazgatósága mindenféle furfangos módon igyekezett megbontani a munkásság összetartását, hogy ezáltal az álláspontja elérését kioroszakolja. A munkások összetartásán és fegyelmességén az igazgatóságnak minden intenciója kudarcot vallott és reméljük, hogy a döntő bíróság a megnehezült életviszonyok mérlegelésével hozza meg ítéletét.

Ötvenezer munkás sztrájkol Belgiumban

Ötvenezer munkás sztrájkol Belgium területén. A bérharc egyre jobban elfajul, olyannyira, hogy attól félnek, egész Belgium területén általánossá válik. A munkások bérköveteléseik mellett követelik azt a jogot is, hogy az üzemek könyvvizetésébe kívánatra betekintést is nyerhessenek.

Tömeges munkásebocsátások Zsilvölgyében

A zsilvölgyi bányatelepek munkásait nap nap után 100 számra bocsátják el, munkahiányra való hivatkozással, hogy így leplezzék leépítési, azaz redukciós törekvéseiket. Ugy lát-szik, hogy a társulatoknak minden szabad, dacára, hogy a törvény úgy a munkások tömeges kilépését, mint azoknak a tömeges elbocsátását tiltja. Panaszok özöne jön naponta a zsilvölgyi postával és a szaklapunk terjedelme kevés volna az összes zsilvölgyi panaszok leközlésére. A siránkozás azonban nem segít a munkaadói terrorral szemben, ennek egyedüli orvossága a munkások öntudatos szervezethez lehet. Reméljük, hogy végre a zsilvölgyi munkások is belátják, hogy az igazgatóságok szerinti gyöngyvetésüket csakis erős szervezethezükkel javíthatják meg.

Kollektív szerződéskötés a cluji szappangyárban

A cluji Heinrich-szappangyárban dolgozó munkások és munkások kollektív szerződése július hó 1-én járt le. Ezen kollektív szerződés helyett többszöri tárgyalás után új kollektív szerződés lett egy évre kötve, mely szerződés szerint a nagyobb fizetési munkások 10 százalékos és a kisebb fizetésűek 20 százalékos fizetésjavítást kaptak jelenlegi fizetésükre. Automatikus bérrevíziót, 14 napos fizetéses szabadságot és a 12 kötelező ünnep megfizetését garantálta az igazgatóság az új szerződésben, valamint a karácsony, húsvét és pünkösd előtti szombat délutánok fizetéses pihenőjét is. A bizalmi rendszer el lett ismerve, ezenkívül az elmaradt 4 és félszázalékos minden munkás megkapja május 15-ig visszamenőleg.

A tordai üveges munkások kollektív szerződés tárgyalásai

F. hó 11-én másodizben jött össze a munkások tárgyaló bizottsága a gyár igazgatóságával, hogy az elhalasztott tárgyalásokat a kollektív szerződésre vonatkozólag újra fölvegye a munkaügyi inspektor jelenlétében. A tárgyalások ez-uttal sem vezettek eredményre, habár a munkások engedtek követeléseikből. A munkások a 2 literesnél nagyobb cikkeknel leszállították fölállított követeléseiket és csak azt kérték, hogy a rossz üveget a gyár 80 százalékban fizesse meg, az igazgatóság elfogadta ezen követelését a munkásságnak, mert beismerte, hogy ez a kérés jogos.

A tárgyaló bizottság a nagyobb cikkeknel azért szállította le követelését, mert a kisebb cikkek 2 literesig és a nagyobb cikkek tarifája között eltérés van, ugyanis a kisebb cikkek nincsenek úgy díjazva, mint a nagyobb cikkek.

A munkások a kisebb cikkeknel 300 lei minimumot kértek, amit 280 leire engedtek le, az igazgatóság 255 lei minimumot ígért, ugyan-azt, amit az első tárgyalás alkalmával megadott, de amit a munkások nem fogadtak el. Miután az igazgatóság a döntő bíróságot nem fogadta el, a tárgyalások megszakadtak és a jövő héten, ha addig a felek egymásközött megegyezni nem tudnának, az inspektorátus bevonásával egy új tárgyalást fognak összehívni, ahol véglegesen fognak dönteni a kollektív szerződés ügyében.

A régi kollektív szerződést az igazgatóság hajlandó meghosszabbítani, azonban attól eltérő kollektív szerződést nem hajlandó kötni.

A munkaügyi kamarák és a felső munkaügyi tanács

Távozása előtt a liberális kormány, mely négyévi különböző törvényes intézkedéseivel kétségbeesésbe vitte az ország munkásságát, szociális téren is megkoronázni kívánja eddigi tevékenységét azzal, hogy a munkaügyi kamarákról és a felső munkaügyi tanácsról szóló törvényjavaslatot dolgozta ki, mely javaslatot a szenátus elfogadta már, úgy, hogy még az idén életbe is fog lépni.

Ennek a törvénynek az volna a hivatása, hogy államilag ellenőrizze a munkásügyeket és hogy a munkakamarák segítségével megoldják a munkásság és munkaadók között felmerülő konfliktusokat békéltető tárgyalások és kötelező döntő bíróság segítségével.

Érdekes, hogy a törvénytervezet szerint a munkakamarák fentartására a munkások fizetéséből vonnának le 1/2%-ot és a munkaadók egy banival sem járulnak hozzá annak fentartásához, dacára annak, hogy ők is annyi küldöttet küldenek a kamarába, mint a munkásság. Az egyharmad részben hivatalból kinevezett tagokból álló munkakamara nem nyújthat semmi garanciát a munkásság érdekei képviselőjére, dacára, hogy ezen intézmény teljes egészében a munkásság pénzéből lesz fenntartva.

A romániai munkásosztálynak ezidőszent — sajnos — csak egyetlenegy képviselője van a bukaresti osztaiparliamentben s ez bármennyire is iparkodna, nem fogja tudni arra determinálni a bankoligarchia képviselőit, hogy a javaslatot észrevételeink figyelembevételével módosítsa. Több mint bizonyos tehát, hogy a javaslat eredeti formájában lesz megszavazva... mert lám, így szokta magát megbosszulni a munkásságnak politikai téren való szervezethez.

Kívánatos lenne, hogy a munkásság érdekei ellen intézett eme újabb támadás legalább az osztaiparmentúra való föleszmélet eredményezné, azt a tanácsot adva a munkásságnak, hogy a politikai téren való szervezkedésnek van legalább olyan fontossága, mint a kimondottan szakszervezeti mozgalomnak.

Zárólag. Üveges munkások részére a tordai üvegyár bérmozgalom miatt szigoruan zárólva van.

Darnai Lajos

lakatos szaktárs, a cluji csoportunk lelkes tagja, 21 éves korában hosszú szenvedés után proletár betegségben elhunyt. Temetése július 5-én volt a felsőbányai szülői házból, ahova a kórházból vitték haza, mint menthetetlen, súlyos tüdőbeteget. A cluji csoport egyik legöntudatosabb tagját gyászolja korán elhunyt szaktársunk személyében, aki fiatal kora dacára, már 7-ik éves tagja volt a szakszervezetnek és állandóan a munkáslapok terjesztésével fejtett ki buzgó tevékenységet. A felsőbányai munkásság nagy számban kísérte el szaktársunkat az utolsó útjára, így akarván leróni az összmunakásság háláját a fáradhatatlan harcos iránt. Emlékét szívünkbe zárva kegyelettel fogjuk megőrizni.

DOMBAI MÓZES 68 éves kovács szaktársunk hosszú betegeskedés után Vulcánban elhunyt. Öregharcos szaktársunk fáradhatatlanul küzdött munkatársai között a szakszervezet fejlesztéséért. A munkásság hálajaképpen nagyszámban kísérte el utolsó útjára. Emlékét kegyelettel fogjuk megőrizni.

A kolozsvári sztrájkoló vasmunkások részére Turda munkássága 1000, Petroseni és Vulcan 500—500, összesen 2000 leit küldött, amit köszönettel nyugtáztunk.

A sztrájk törő. Amikor a Természet a csörgőkigót, a teknősbékát és vámpirt megteremtette, még egy kis méreganyaga megmaradt, ebből alkotta a sztrájk törőt. A sztrájk törő egy pipogyalékű, kétlábu állat, amelynek gerince enyvből és kocsonyából van összetákolva. Ahol más ember a szívét, a sztrájk törő az önzés rothadt kelevényét hordja. Ha sztrájk törő az utcára megy, megfertözi a levegőt, a tisztességes emberek hátat fordítanak neki, az angyalok az égből könnyeket ontanak, sőt, még az ördög is becsapja előtte a pokol kapuját, vele szóba állani az sem akar. Nincs joga senkinek sztrájk törőnek lenni, amíg van víz, melybe belefojthatja magát az ilyen gazember és amíg van kötel, melyre felakaszthatja magát. Judás Iskariotes a sztrájk törőhöz képest gentleman volt, mert Judást, miután urát és mesterét elárulta, becsületérzésének csekély maradványa arra indította, hogy felakassza magát. A sztrájk törő persze önmagában nem tesz ilyen kárt. (Egy angol munkáslapból vettük át a sztrájk törőket rendkívül jól jellemző fenti sorokat. Szerk.)

A hülyék nem szervezkednek. Egy északnémetországi munkáslap az alantí kis jellemrajzot hozza: Egy elmegyógyintézet főorvosát meglátogatta egy egyetemi tanár barátja, aki tanulni jött az elmebeteg életmódját. Amint az intézet udvarán keresztül haladt, látott egy csoportban több elmebeteg, akik mellett csak egy ör állott.

— Nem fordult elő még soha — kérde a tanár —, hogy a bolondok összebeszélve, egy szervezett támadást intéztek volna az örség ellen?

— Nem! Ez nem fordult még elő — válaszolt az orvos —, mert a hülyék soha sem szervezkednek.

ÉRTESÍTÉS!

A csoportvezetőségeket, levelezőket, csoportpénztárosokat és mindazokat, akik valami postai küldeményt küldenek, értesítjük, hogy a Szövetség központi titkársága május 1-én saját házába költözött: Calea Victoriei (Magyar-u.) 59. szám. Tehát ezután minden postai küldemény ide címzendő

Felelős szerkesztő: Bartalis Sándor.

Kiadó: A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Szövetsége

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Cluj-Kolozsvár, Calea Victoriei 59. (volt Magyar-utca).

Gutenberg-könyvnyomda Cluj.